

և ասանկով որ և է տեսակ ընկերութեան արդիւնքը կրնանք վայելել :

Եթէ մէկ գերդաստանի մը անդամքը, կամ որ և է ընկերութեան անձինքը, և կամ քաղաքի մը և ազգի մը ժողովուրդը այս կանոններուն հետեւելով իրենց ընկերութեան գործողութեանց մէջ մտնեն, երանի այն գերդաստանին, այն ընկերութեան և ազգին. վասն զի այս աշխարհիս մէջ խաղաղութիւն կը թափաւորէ մէջերնին, և ապահովութեամբ իրենց հանդերձեալ յաւիտեանական երջանկութիւնն ալ ձեռք կը ձգեն :

Հ. Պ. Վ. ԳՐԱՍԵԱՆ

Տաւն մը տնտեսութեան վրայ հարկաւոր գիտելիք .

Պատկերներու և հայելիներու ոսկեզօծ շրջանակները երբ աղտոտած ըլլան փոշիէ և ճանճերու աղտեղութենէ, զանոնք մաքրելու համար ան 30 տրամ օդի ու մէջը խառնէ փրփրցնելով մէկ տրամ ճերմակ օճառ. ու բարակ լաթի կտորուանքէ կծիկ մը ըրած մէջը թաթ խէ՝ ու անով թեթեւ մը չփէ ոսկեզօծ շրջանակները. ու ետքը աղէկ մը ցամքեցու առանց չփելու՝ կակուղ բամբակով :

Ոսկեզօծ շրջանակ մը, կամ որ և իցէ զարդ՝ ճանճի աղտէ ազատ պահելու համար՝ բարակ մը վրան քսէ դաբնիի եղ, ուսկից ճանճը կը խորշի : Եւ թէ որ դաբնիի եղ չգտնուի, եփած պրասի ջուրն ալ նոյն ուժն ունի. պաղելէն ետքը քսելու է : Այս թէպէտ ոսկւոյն փայլունութեանը չմասեր, բայց այս անտեղութիւնը ունի որ պրասին անախորժ հոտը կը տարածուի սենեկին մէջ :

Երբ տպած պատկերի մը թուղթը հինցած ու դեղնած ըլլայ, ճերմկցնելու ու նորցնելու մէկհատիկ ապահով ճամբան այս է : Կտաւ ճերմկցնելու կանոնով պատկերը տար կանաչով ծածկուած շիտակ գետնի մը վրայ փռէ, և

երկու բարակ ճիւղեր խաչաձև վրան դիր՝ ծայրերէն հաստատելով, որ թուղթը հովէն չշարժի, ու վրան անձրևի պէս ջուր ցրցնէ ու թող. երբ արեւն կը չորնայ, նորէն ցրցնէ վրան. այսպէս օրուան մէջ երկու իրէք անգամ. և այսպէս ցորեկուան արևը և գիշերուան ցօղը ուտելով թուղթը՝ բոլորովին կը ճերմկնայ : Եւ զայս քանի մը օր շարունակելու է ինչուան որ աղէկ մը ճերմկնայ թուղթը. ետքը մամլոյ մէջ դնելու է որ առջի շտկութիւնը ստանայ : Այս ճամբով գրքի մըն ալ սեցած թղթերը կըրնայ ճերմկցուիլ :

Եղով քաշած գունաւոր պատկերները ջանալ մաքրելը վտանգաւոր է. մանաւանդ երբ աղնիւ քաշած պատկերը լլայ. անոր համար լաւագոյն է պատկերահանի տալ որ մաքրէ : Բայց շատ սեցած պատկեր մը չափաւոր կը մաքրուի օճառի ջրով քիչ մըն ալ աղ մէջը խառնած : Այս փրփուրը տարածէ պատկերին երեսը ու թող. փրփուրը ցամքելէն ետքը՝ թաց սպունգով մը սրբէ պատկերը : Դարձեալ երկու մաս լաւ օդի և մէկ մաս բեկնի խիթ (դիրէմէնդին) խառնէ, ու ասով սրբէ պատկերը :

Սենեակները ճանճէ ազատ պահելու համար քիմէական թուղթ կամ ուրիշ թիւնաւոր նիւթեր կը գործածեն. բայց լաւագոյն ճամբան է մաքրութիւնը. որովհետեւ մաքուր տեղուանք ճանճերը չեն յաճախեր : Իսկ խոհանոցը, մարանը, սեղանատունը և ասոնց նման տեղուանքը ճանճէ ազատ պահելու համար, պատահաններուն պղնձի թելէ կամ դերձանէ հիւսուած վանդակ անցու. որուն ծակերուն խոշորութիւնը մատի հաստատութեամբ ըլլայ՝ բաւական է. այն վանդակներուն ծակերէն ներս փորձուած է որ ճանճը չանցնի : Պատճառն ալ յայտնի է. որովհետեւ ճանճը թրուրտելով ուժով մը հեռուէն կու գայ ներս մտնալու, ու երբ կը մօտենայ՝ տեսնելով որ օդը թելերով արգելուած է, չկրնալով համարձակ ներս մտնել՝ ետ կը դառնայ :

Լուէն ազատ ըլլալու գլխաւոր դեղն

է մաքրութիւնը . լուերուն շատնալուն պատճառ փոշին է . լուն մարդու աւրեամբը կը սնանի, փոշւոյ մէջ կը շատնայ : Թէ որ խուցի մը մէջ լաթեղէնները մաքուր ըլլան, և ամենեւին փոշի չըլլայ, այն խուցին մէջ լու չըլլար, եղածն ալ քիչ ատենէն կը ջնջուի : Լուերը բնակութիւն չեղած տեղն ալ, երբ մաքուր պահուած չէ, ողջ կը մնան և կը շատնան, և նոր բնակիչ գացողին վրայ բաղմութեամբ կը յարձկին : Լուտը բնակարանը մաքրելու համար առաջին կարևորն է աղէկ մը լուալ ու մաքրել բնակարանը . և եթէ պէտք ըլլայ՝ սաստիկ ծխախոտի մուխ ընել խուցին մէջ, որով կը սատկին լուերը :

Լուերը շան և կատուի վրայ խիստ կը շատնան . զանոնք լուէն ազատելու համար ռետինը (չամսախրզին) բարակ փոշի ըրէ՝ ու այն փոշւով չփէ կենդանոյն մորթը երբեմն : Դարձեալ՝ ծխախոտը եփէ ու անոր ջրոյն մէջ շունը լուա . բայց այն ջրէն հանելուդ պէս մէկէն ուրիշ գաղջ ջրոյ մէջ աղէկ մը լուա կենդանին՝ որ թիւնաւորուելու վտանգ չըլլայ :

Մլուկները ջարդելու մէկ հատիկ հընարքն է ծծմբի ծուխ տալը, որ ամեն ծակ կը մտնէ ու անոնց ձուերն ալ կը սպաննէ : Նախ խուցէն դուրս հանէ երկաթէ և պողպատէ բան մը եթէ գրտնուի խուցին մէջ . և երկու կամ իրեք ամաններով դիր խուցին մէջ ծծմբի կըտորուանք, և այնչափ տաքցու՝ որ սկըսին վառիլ ծծումբները, և պատուհաններն ու դռները գոց թող ինչուան տասը ժամ . յետոյ բաց պատուհաններն ու երկու իրեք ամանով կիր անուշադրով խառնած և քիչ մը տաքցուցած դիր խուցին մէջ քիչ մը ատեն գոց պատուհաններով . ու ետքը նորէն առջի ըրածիդ պէս ծծումբները վառէ թող տասը ժամ . ու նորէն բաց պատուհաններն ու դարձեալ անուշադրով կիրը տաքցուցած դիր քիչ մը ատեն . ու անկէ ետեւ բաց պատուհաններն ու թող որ խուցը աղէկ մը հովահրի : Երկու իրեք օր այսպէս հովահրելէն ետեւ կրնայ

բնակուիլ : Այսպէս երկու անգամ մէջ ընդ մէջ տաքցուցած կիր դնելուն պատճառն է՝ որ չըլլայ թէ ծծումբը լաթերուն մէջ թափանցելով, զանոնք փրտտեցընէ :

Այս մլուկներուն ջնջելուն յարմար ժամանակն է յուլիս և օգոստոս ամիսներն որ ատեն որ ձուերը բոլոր ելած կ'ըլլան, և աւելի դիւրաւ կը ջնջուին :

Իսկ նախապահեամ զգուշութեան համար՝ երբ նոր տուն կը շինուի, կամ երբ պատերը կը նորոգուին, երեսի ծեփին մէջ պէտք է խառնել փոշի դառնիճ վարունգի, (coloquinte), որ սաստիկ թոյն է մլուկներու : Նոյնպէս պատերը ներկելու ատեն ներկին մէջ պէտք է խառնել նոյնը . և թուղթ փակցընելու ատեն խիւսին մէջ խառնել . որուն չափն է մէկ ոխա ջրոյն մէջ տասուերկու տրէմ փոշի . նոյն չափով ալ մէկ ոխա խիւսին մէջ և մէկ ոխա պատրաստած ներկին մէջ :

Մայիս .

Են ոմանք որ 'ի ցրտային և 'ի գիճային լերինքն զտնկուածս տնկոց 'ի մայիսոյ մտէն մինչ 'ի յունիսի երեք տասան օրն առնեն . և զիտեղի է որ լաւն այն է, որ զամեն ազգ տունկ յառաջ քան զպտկելն է պարտ տնկել, զարդել՝ 'ի թղենւոյն . որ զայն եթէ յառաջ տնկես՝ թէ յետն՝ լինի : Եւ են ոմանք որ զայգիքն թողուն՝ պտկէ, և ապա տնկեն, նոյնպէս և զպատրուսելն . զի ջուր ծառանց՝ զերդ սոսինձ լինի դարձել . բայց մեք յառաջինն և կանուխն եմք հաւան . և այլքն 'ի հետ պտկելոյն փորձ արին և պատրուսեցին, նա եղև զի սղալեաց : Եւ զպատրոյսն՝ թէ 'ի ջերմային տեղոյն 'ի ցուրտն կամենաս, դու քաղէ և 'ի ճառայ՝՝ դիր . և զբերանքն կալ, և 'ի հիւթ գետին թաղէ, մինչև բանուի ցրտայինն և իւր ժամն

1 Զատ 'ի, բաց 'ի :

2 Կարաս, հողէ աման :